

Sygn. akt II Ca 630/15

POSTANOWIENIE

Dnia 13 listopada 2015 r.

Sąd Okręgowy w Bielsku-Białej II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Aleksandra Kłoda
Sędziowie:	SSO Andrzej Roman SSR del. Piotr Łakomiak (spr.)
Protokolant:	st. sekr. sąd. Teresa Fołta

po rozpoznaniu w dniu 13 listopada 2015 r. w Bielsku-Białej

na rozprawie sprawy

z wniosku M. W. (1)

z udziałem J. W.

o podział majątku wspólnego

na skutek apelacji uczestnika

od postanowienia Sądu Rejonowego w Bielsku-Białej

z dnia 31 października 2014r. sygn. akt II Ns 208/14

postanawia

uchylić zaskarżone postanowienie i znosząc postępowanie w całości, przekazać sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Bielsku-Białej, pozostawiając temu sądowi orzeczenie o kosztach postępowania apelacyjnego.

Sędzia Przewodniczący Sędzia

II Ca 630/15

UZASADNIENIE

Wnioskodawczyni M. W. (1) działająca przez pełnomocnika pismem z dnia 15 stycznia 2014r. wniosła o ustalenie, że w skład majątku wspólnego rozwiedzionych małżonków M. W. (1) i J. W. wchodzi spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu przy ulicy (...) w B., ustalenie nierównych udziałów byłych małżonków w następujących częściach: wnioskodawczyni 99/100 , uczestnik 1/100 części, przyznanie prawa do lokalu na jej rzecz za spłatą od uczestnika

kwoty 1.500 zł, zobowiązanie uczestnika do wydania lokalu mieszkalnego i zasądzenie na jej rzecz zwrotu nakładów na przedmiotowy lokal, a nadto zwrotu kosztów postępowania.

Uczestnik nie stawiał się na rozprawy, przy czym Sąd uznawał każdorazowo, iż korespondencja sądowa doręczana była prawidłowo.

Postanowieniem z dnia 31 października 2014 r., sygn. akt II Ns 208/14 Sąd Rejonowy w Bielsku-Białej w sprawie z wniosku M. W. (1) przy uczestnictwie J. W. o podział majątku wspólnego ustalił, że udziały rozwiedzionych małżonków M. W. (1) i J. W. nie są równe i wynoszą: udział M. W. (1) 9/10 części; udział J. W. 1/10 części; ustalił ustalić, że przedmiotem podziału majątku wspólnego rozwiedzionych małżonków jest spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu numer (...) przy ulicy (...) w B., obj. Kw (...), o wartości 150 000 zł, na który to lokal wnioskodawczyni poniosła nakład z majątku osobistego w wysokości 95%; dokonał podziału majątku wspólnego w ten sposób, że prawo do lokalu przyznał na rzecz M. W. (1) w całości; tytułem spłaty udziału z majątku wspólnego (z rozliczeniem nakładów poniesionych przez wnioskodawczynię) zasądził od M. W. (1) na rzecz J. W. kwotę 4.500zł płatne w terminie do 2 miesięcy od daty prawomocności orzeczenia wraz z odsetkami ustawowymi w przypadku opóźnienia w terminie płatności; tytułem rozliczenia ciężarów poniesionych przez M. W. (1) na rzecz utrzymania kosztów mieszkania zasądził od J. W. na rzecz M. W. (1) kwotę 2.681,32zł płatną w terminie do 2 miesięcy od daty prawomocności niniejszego orzeczenia wraz z odsetkami ustawowymi w przypadku opóźnienia w terminie płatności; nakazał J. W. wydać wnioskodawczyni lokal wraz z prawami i osobami go reprezentującymi i pozostawić w stanie wolnym w terminie do 2 miesięcy od daty prawomocności orzeczenia; tytułem zwrotu połowy kosztów opłaty sądowej zasądził od J. W. na rzecz M. W. (1) kwotę 500zł; w pozostałym zakresie ustalił, że każda ze stron poniosła koszty związane z własnym udziałem w sprawie.

Sąd Rejonowy ustalił, że 3 września 2005 r. strony zawarły związek małżeński, z którego posiadają jednego syna. W dniu 22 listopada 2011 r. zawarli umowę o rozdzielnosci majątkowej, a w dniu 30 października 2012 r. orzeczono wobec nich rozwód z orzeczeniem o winie uczestnika. W dniu 7 marca 2006r. małżonkowie nabyli spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu za cenę 83.500zł, przy czym 40.000 zł zostało zapłacone przed podpisaniem umowy, pozostała część 43.500 zł miała zostać zapłacona do 30 czerwca 2006 r. W dniu 22 maja 2006 r. strony zawarły umowę kredytu hipotecznego z Bankiem (...) na sfinansowanie drugiej reszty ceny zakupu i remont. W dniu 27 sierpnia 2007 r. rodzice wnioskodawczyni J. i I. G. dokonali spłaty zadłużenia z tytułu kredytu w wysokości 53.810,22zł.

Uczestnik postępowania przez okres małżeństwa nie przyczyniał się do powiększania majątku wspólnego, nadużywał alkoholu, marnotrawił większość zarobków i nie opiekował się synem. Utrzymanie gospodarstwa domowego i opieka nad synem spoczywały na wnioskodawczyni.

Po ustaniu wspólności ustawowej tylko wnioskodawczyni ponosiła nakłady na utrzymanie mieszkania.

Sąd I instancji uznał, że wniosek zasługuje na uwzględnienie. Powołując się na art. 43 § 2 i 3 kro oraz orzecznictwo Sądu Najwyższego wskazał, że zachodzą podstawy do ustalenia nierównych udziałów w majątku wspólnym. Wnioskodawczyni i uczestnik postępowania nie włożyli podobnego wkładu w powstanie prawa do lokalu. Postępowanie dowodowe wykazało, że rodzice wnioskodawczyni darowali wnioskodawczyni znaczną część środków na nabycie lokalu. Ponadto uczestnik nie przyczyniał się do zaspokajania potrzeb rodziny poprzez dostarczanie środków pieniężnych podczas trwania małżeństwa oraz wkład w osobiste wychowanie dziecka. Świadczy o tym okoliczność, iż uczestnik nadużywał alkoholu. Dlatego Sąd ustalił udziały rozwiedzionych małżonków w proporcji 9/10 na rzecz M. W. (2) i 1/10 na rzecz J. W. oraz o pozostałych kwestiach związanych z podziałem majątku orzekł jak w postanowieniu z dnia 31 października 2014 r.

Od powyższego postanowienia po upływie przepisanej terminu apelację wniósł uczestnik J. W. wraz z wnioskiem o przywrócenie terminu. Postanowieniem z dnia 4 sierpnia 2015 r. Sąd Rejonowy w Bielsku-Białej przywrócił uczestnikowi termin do wniesienia apelacji.

Uczestnik zaskarżył postanowienie w całości zarzucając mu nieważność postępowania z tego powodu, że nie miał informacji o wszczęciu postępowania, nie doręczono mu postanowienia i nie miał możliwości obrony swoich praw w sprawie; dodatkowo zarzucił błędne, oparte wyłącznie na twierdzeniach wnioskodawczyni ustalenie nierównych udziałów w majątku wspólnym, błędne zastosowanie art. 43 § 2 kro, poprzez ustalenie ważnych powodów przyjęcia nierównych udziałów w majątku wspólnym, błędne ustalenia co do nakładów poczynionych przez wnioskodawcę na przedmiotowy lokal oraz błędne ustalenie co do obowiązku poniesienia ciężarów przez uczestnika na lokali rozliczenia ich z przysługującej mu spłaty.

Wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia oraz przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania.

Wyjaśnił, że o zaskarżonym orzeczeniu dowiedział się podczas wizyty w dniu 16 lipca 2015 r. w Urzędzie Miejskim w B. w związku z postępowaniem o wymeldowanie go z lokalu przy ul. (...), (...)-(...) B.. O toczącym się postępowaniu administracyjnym w sprawie wymeldowania mnie nie zostałem poinformowany przez moją matkę, która otrzymała powiadomienie w tej sprawie. O wszczęciu postępowania oraz wydanym orzeczeniu przez sądu Rejonowego w Bielsku-Białej nie miałem żadnych informacji, nie doręczono mi żadnego zawiadomienia o sprawie. Od około dwóch lat nie mieszkam w lokalu będącym jego współwłasnością po rozwodzie z M. W. (1). W tym okresie mieszkał rodziców aktualnej partnerki w B., w wynajmowanych pokojach w K., w G.. Obecnie mieszka w G.. Była małżonka uniemożliwiła mi zamieszkiwanie we wspólnym lokalu wymieniając zamki, co zgłaszał na Policję. Nie wie jaki adres do doręczeń podała wnioskodawczyni w sprawie. Żadne pisma nie dochodziły na wskazane w apelacji zamieszkania. Wnioskodawczyni nie informowała go o pismach z sądu, a on nie miał możliwości ich odebrania ze względu na brak kluczy. Ze względu na nieskuteczne doręczenia uczestnik nie był w ogóle poinformowany o sprawie - nie miałem możliwości obrony swoich praw.

Podniósł ponadto okoliczności uzasadniające zarzuty dotyczące samego rozstrzygnięcia o nierównych udziałach, między innymi, iż mieszkanie po zakupie było w bardzo złym stanie technicznym, on wraz z tatą wykonał gruntowny remont całego mieszkania. Całość remontu sfinansował on i jego rodzice a jego koszt jest porównywalny z wartością mieszkania. Jego zdaniem wartość mieszkania została zaniżona i faktycznie wynosi 250.000 zł a nie jak przyjął Sąd 150.000 zł Podział majątku w stosunku 95% dla wnioskodawczyni i 5% dla niego jest niesprawiedliwy i nie znajduje podstaw w ważnym powodzie, o którym mowa w art. 43 § 2 kro. Bezpodstawne są ustalenia Sądu dotyczące obowiązku poniesienia ciężarów przez uczestnika na lokal i rozliczenia ich z przysługującej mu. Była żona uniemożliwiła mu przebywanie w lokalu, w tej sytuacji to ona powinna w całości ponosić koszty jego utrzymania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja zasługiwała na uwzględnienie.

Zaskarżone postanowienie podlegało uchyleniu, albowiem postępowanie przed Sądem I instancji w całości dotknięte jest nieważnością. Podniesione w apelacji uczestnika J. W. zarzuty częściowo odnoszą się do tego uchybienia i są zasadne.

Zgodnie z art. 378 § 1 kpc sąd drugiej instancji rozpoznaje sprawę w granicach apelacji; w granicach zaskarżenia bierze jednak z urzędu pod uwagę nieważność postępowania. Z kolei w myśl art. 386 § 2 kpc, w razie stwierdzenia nieważności postępowania sąd drugiej instancji uchyla zaskarżony wyrok, znosi postępowanie w zakresie dotkniętym nieważnością i przekazuje sprawę sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Jedną z przyczyn nieważności, która wystąpiła w niniejszej sprawie jest pozbawienie strony możliwości obrony swych praw (art. 379 § 1 pkt 5 kpc).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalone jest stanowisko, że nieważność postępowania wskutek pozbawienia strony możliwości obrony jej praw w rozumieniu art. 379 pkt 5 kpc ma miejsce wówczas, gdy w następstwie naruszenia przepisów postępowania strona, wbrew swej woli, została faktycznie pozbawiona możliwości działania, w szczególności

zaprezentowania przed sądem swoich racji, przedstawienia swoich twierdzeń faktycznych, zgłoszenia dowodów na ich poparcie, a także złożenia wniosków i odniesienia się do twierdzeń i dowodów strony przeciwnej (por. wyrok Sądu Najwyższego z 19 września 2002 r., I PKN 400/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 152, oraz powołane tam: orzeczenie Sądu Najwyższego z 21 czerwca 1961 r., III CR 953/60, Nowe Prawo 1963 nr 1, s. 117 z glosą W. Siedleckiego; wyroki Sądu Najwyższego: z 20 stycznia 1966 r., II PR 371/65, OSNCP 1966 nr 10, poz. 172; z 14 czerwca 1968 r., I CR 432/67, OSNCP 1969 nr 7-8, poz. 137; z 10 lipca 1974 r., II CR 331/74, OSNCP 1975 nr 5, poz. 84, Nowe Prawo z 1976 r. nr 5, s. 807 z glosą J. Klimkowicza; z 2 kwietnia 1998 r., I PKN 521/97, OSNAPiUS 1999 nr 6, poz. 203; z 1 października 1998 r., I PKN 359/98, OSNAPiUS 1999 nr 21, poz. 681).

W rozpoznawanej sprawie uczestnik J. W. był pozbawiony możliwości obrony swoich praw przez to, że doręczenia wniosku inicjującego postępowanie, wezwań na rozprawę i wszelkiej korespondencji w sprawie były dokonywane nieprawidłowo. Należało jednak podkreślić, że nie było to spowodowane błędem leżącym po stronie sądu I instancji, lecz wyłącznie niesumiennym działaniem wnioskodawczyni, która już we wniosku nie wskazała właściwego adresu zamieszkania uczestnika, co stanowiło naruszenia art. 3 kpc w zw. z art. 13§2 kpc, który stanowi, że strony i uczestnicy postępowania obowiązani są dokonywać czynności procesowych zgodnie z prawdą i dobrymi obyczajami, bez zatajania czegokolwiek. Pod adresem, na który odbywały się doręczenia – ul. (...) w B. uczestnik był wprawdzie zameldowany, ale nie mieszkał. Sąd Najwyższy w postanowieniu z 30 sierpnia 2000r. V CKN 1384/00 (LEX Nr 52395) wyjaśnił, że treść art. 135 kpc pozwala przyjąć na użytek doręczeń - przy jednoczesnej rezygnacji z dosłownego rozumienia „miejsca zamieszkania” - że powinny być one dokonywane tam, gdzie adresat mieszka, a więc pod wskazanym jego adresem. Jednocześnie należy pamiętać, że miejsce zamieszkania nie musi być tożsame z miejscem zameldowania. Przepis art. 130 § 2 kpc nakłada na powoda (wnioskodawcę) obowiązek wskazania miejsca zamieszkania osoby fizycznej będącej pozwanym (lub uczestnikiem), a jako wymaganie minimalne - wskazania miejsca pobytu (art. 143 kpc). Pod wskazany adres ma obowiązek udać się listonosz chyba, że zna inne miejsce pobytu adresata (art. 135 kpc). Nie można zwolnić powoda (wnioskodawcę) od wykonania powyższych obowiązków przez stwarzanie fikcji doręczenia w trybie art. 139 § 1 kpc, mimo że strona nawet pod wskazanym adresem nie mieszka i nie przebywa. (zob. postanowienie SN z 27 września 2000 r., V CKN 1494/00, LEX nr 532366).

W niniejszej sprawie wnioskodawczyni M. W. (1) wiedziała, że jej były mąż nie mieszka i nie przebywa pod adresem wskazanym we wniosku, mimo to nie poinformowała o tym Sądu. Wysłała wprawdzie do uczestnika pocztą elektroniczną wiadomości, że ma do odebrania awiza pozostawiane dla niego na ul. (...) w B., ale nie informowała, że są to, lub mogą być przesyłki sądowe w związku z toczącym się postępowaniem o podział majątku dorobkowego, ani nie poinformowała w ogóle o zainicjowaniu takiego postępowania. Jakkolwiek uczestnik nie powinien informacji tych ignorować i korespondencję odbierać (nie mógł jednak ponosić negatywnych konsekwencji w przypadku zaniechania), to jednak w świetle przytoczonych przepisów, skoro adres, na który odbywały się doręczenia, nie był jego adresem zamieszkania, nie można uznać, że doręczenia były prawidłowe i umożliwiły uczestnikowi udział w postępowaniu i obronę jego praw tylko na tej podstawie, że wnioskodawczyni informowała go ogólnikowo o awizach do odebrania.

Na skutek zatem wadliwości procesowych polegających na naruszeniu wskazanych wyżej przepisów postępowania o doręczeniach uczestnik nie miał możliwości brania udziału w całości postępowania, dowiedział się o nim po jego zakończeniu.

W świetle powyższych uwag Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 2 kpc w zw. z art. 13 § 2 kpc zaskarżone postanowienie uchylił z jednoczesnym zniesieniem postępowania przed Sądem I instancji w całości jako dotkniętego nieważnością i sprawę przekazał do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Bielsku – Białej pozostawiając temu Sądowi orzeczenie o kosztach postępowania apelacyjnego, stosownie do art. 108 § 2 kpc. Na etapie postępowania apelacyjnego, zgłoszone przez uczestnika wnioski dowodowe podlegały pominięciu, co nie oznacza, iż Sąd Rejonowy przy ponownym rozpoznaniu winien je zignorować. Potrzeba ich merytorycznego rozpoznania powstanie dopiero przy ponownym rozpoznaniu sprawy.

Sędzia Przewodniczący Sędzia

Ref. I inst. SSR K. P.